

# ЛЕКЦІЯ

на тему:

**Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг**



# План:

1. Поняття, ознаки, види кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності. Корупційні кримінальні правопорушення.
2. Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень, які посягають на службову діяльність в юридичних особах публічного права.

**1. Поняття, ознаки, види кримінальних  
правопорушень у сфері службової діяльності.  
Корупційні кримінальні правопорушення**

# Система кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг

Суб'єкт – службова особа юридичної особи публічного права	Суб'єкт – службова особа юридичної особи приватного права	Суб'єкт – будь-яка службова особа	Суб'єкт – загальний
Зловживання владою або службовим становищем (ст. 364)	Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 364-1)	Службове підроблення (ст. 366)	Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (частини 1 і 2 ст. 368-3)
Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу (ст. 365)	Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (частини 3 і 4 ст. 368-3)	Службова недбалість (ст. 367)	Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369)
Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди (ст. 368)		Зловживання впливом (частини 2 і 3 ст. 369-2)	Зловживання впливом (ч. 1 ст. 369-2)
		Провокація підкупу (ст. 370)	

# Кількість осіб, засуджених за кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, у 2021–2023 рр.

Статті (частини статей) КК	Кількість засуджених осіб		
	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Стаття 364	757	543	317
Стаття 365	180	145	94
Стаття 366	564	352	419
Стаття 367	393	337	282
Стаття 368	735	702	731
Стаття 369	50	84	80
Стаття 370	0	0	0
<b>Загалом за ст.ст. 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370</b>	<b>2679 (97,6%)</b>	<b>2163 (95,2%)</b>	<b>1923 (92,9%)</b>
Стаття 364-1	15	40	44
Стаття 365-2	1	2	1
Частини 1 і 2 ст. 368-3	2	1	2
Частини 3 і 4 ст. 368-3	1	21	42
Частини 1 і 2 ст. 368-4	0	0	3
Частини 3 і 4 ст. 368-4	1	4	3
Стаття 369-2	0	22	27
<b>Загалом за ст.ст. 364-1, 365-2, 368-3, 368-4</b>	<b>32 (2,4%)</b>	<b>101 (4,8%)</b>	<b>137 (7,1%)</b>
<b>Усього (ст.ст. 364–370)</b>	<b>2738</b>	<b>2262</b>	<b>2054</b>

**Родовим об'єктом кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності є суспільні відносини, що забезпечують нормальну, тобто таку, зміст і характер, межі та порядок здійснення якої визначені законодавством, діяльність державного апарату, апарату управління органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, інших юридичних осіб як публічного, так і приватного права, а також суспільні відносини, що забезпечують здійснення регламентованої законодавством професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.**

Безпосереднім об'єктом кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності є суспільні відносини, що забезпечують нормальну службову діяльність, здійснювану в окремих ланках апарату управління органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських об'єднань, юридичних осіб публічного і приватного права, а також відносини, що забезпечують нормальну професійну діяльність осіб, які при здійсненні наділяються правомочностями з надання публічних послуг.

Обов'язковою ознакою складу кримінального правопорушення більшості діянь є **предмет**:

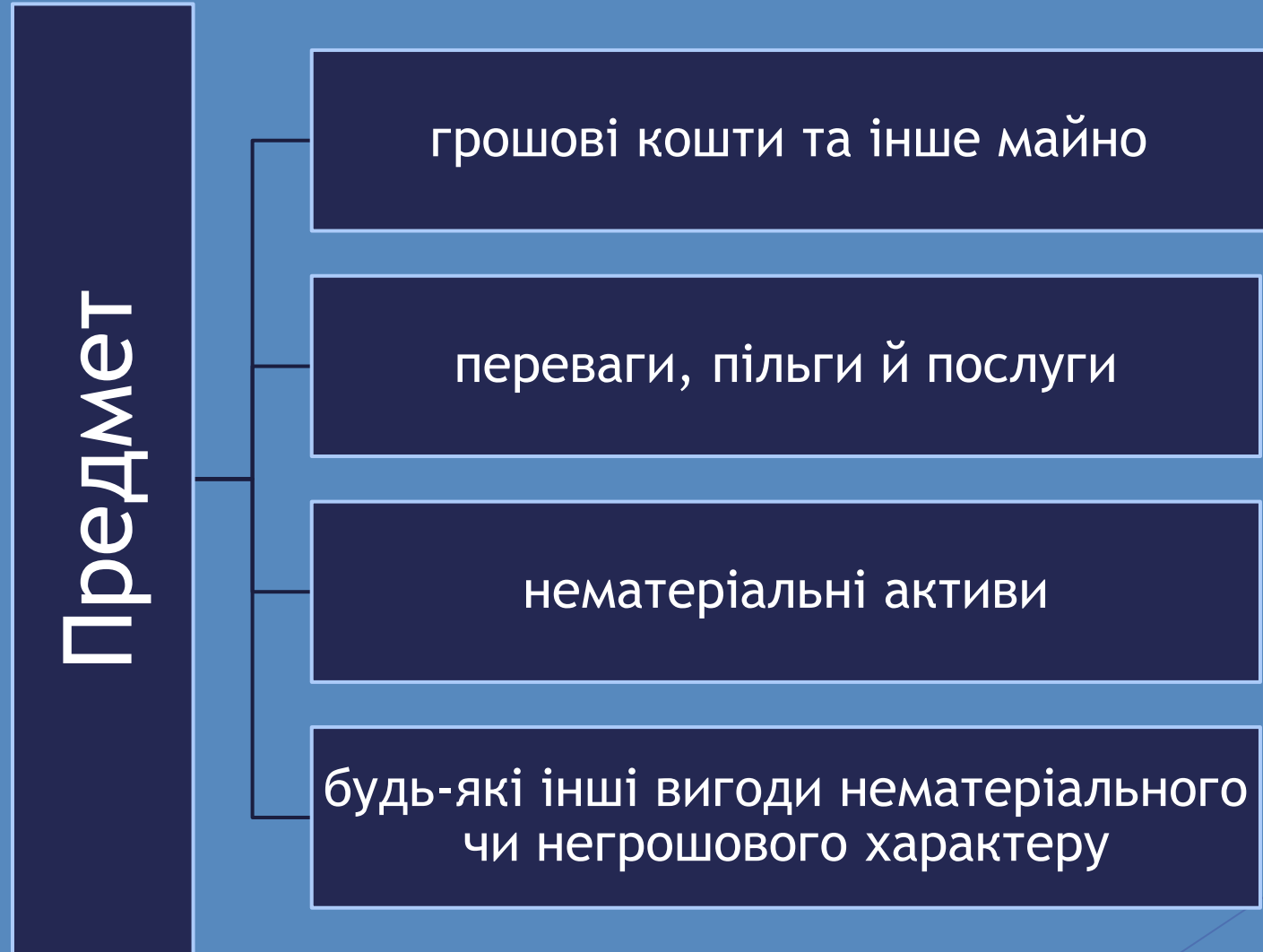
✓ за ст. 366 КК – це офіційний документ;

✓ за ст. 366-2 КК – декларація;

✓ за ст.ст. 368, 368-3, 368-4, 369, 369-2, 370 КК – неправомірна вигода.



# Неправомірна вигода



Обов'язковою ознакою **об'єктивної сторони** більшості кримінальних правопорушень є наявність безпосереднього зв'язку між діянням особи та її службовою діяльністю.

Таке діяння:

- а) завжди обумовлене службовим становищем або службовими повноваженнями суб'єкта;
- б) вчиняється всупереч інтересам служби або інтересам юридичної особи приватного права.

Обов'язковою ознакою **об'єктивної сторони** кримінальних правопорушень із матеріальним складом (ст.ст. 364, 364-1, 365, 365-2, 367 КК) є: такі суспільно небезпечні наслідки, які:

а) полягають у заподіянні істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб чи

б) спричиняють тяжкі наслідки тим самим правам, свободам та інтересам (ст. ст. 364-367 КК).

**Суб'єктивна сторона кримінальних правопорушень характеризується умисною формою вини.**

**Суб'єкт кримінального правопорушення може бути, як спеціальним, так і загальним.**

Службовими особами у статтях 364, 368, 369 Кримінального Кодексу є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

Примітка до ст. 45 КК України: Корупційними кримінальними правопорушеннями відповідно до Кримінального Кодексу вважаються кримінальні правопорушення, передбачені статтями: 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також кримінальні правопорушення, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369-2 цього Кодексу.

# Корупційні правопорушення і правопорушення, пов'язані з корупцією

Ознаки		Корупційне правопорушення	Правопорушення, пов'язане з корупцією
<b>Схожість</b>	Наявність порушень Закону «Про запобігання корупції».	Порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження.	
	Суб'єкт правопорушення.	Особа, зазначена у статті 3 цього Закону.	
<b>Відмінність</b>	Наявність ознак корупції.	Містить ознаки корупції.	<i>Не містить ознак корупції.</i>
	Вид відповідальності за правопорушення.	Кримінальна, дисциплінарна та/або цивільно-правова.	Кримінальна, <b>адміністративна</b> , дисциплінарна та/або цивільно-правова.

# Корупційне правопорушення

- діяння, що містить ознаки корупції, вчинене суб'єктом відповідальності, за яке законом встановлено:
  - ▶ кримінальну,
  - ▶ дисциплінарну та/або
  - ▶ цивільно-правову відповідальність



# Форми та ознаки корупції

Форми корупції	Ознаки корупції		
	Діяння	Мета	Суб'єкт
Перша	Використання службових повноважень чи пов'язаних із ними можливостей.	Одержати неправомірну вигоду.	Особа, зазначена в ст. 3 Закону.
Друга	Прийняття неправомірної вигоди або прийняття її обіцянки/пропозиції для себе чи інших осіб.	—	
Третя	Обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у ст. 3 Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам.	Схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.	—

# Корупція

Це використання службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди.

Це прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб. При цьому як **корупція** також розглядається ситуація, коли службовій особі **обіцяють, пропонують або надають** неправомірну вигоду з проханням протиправно використати службові повноваження в інтересах того, хто пропонує, обіцяє, надає неправомірну вигоду.

Корупцією буде не тільки отримання неправомірної вигоди, а й прийняття пропозиції чи обіцянки надання такої вигоди.

Тому важливим є розуміння слів пропозиція та обіцянка

Під пропозицією слід розуміти висловлення службовій особі наміру про надання неправомірної вигоди, а під обіцянкою - висловлення такого наміру з повідомленням про час, місце, спосіб надання неправомірної вигоди

**2. Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень, які посягають на службову діяльність в юридичних особах публічного права.**

## В ККУ встановлено відповідальність за:

Стаття 364. Зловживання владою або службовим становищем

Стаття 365. Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу

Стаття 368. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою

Стаття 369. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі

# Ст. 364 КК «Зловживання владою або службовим становищем»

**Об'єктивна сторона** кримінального правопорушення характеризується:

1) діянням, яке:

а) вчиняється шляхом дії або бездіяльності;

б) обумовлене владою або службовим становищем особи;

в) полягає у використанні особою влади або службового становища всупереч інтересам служби

2) наслідками у вигляді істотної шкоди або тяжких наслідків;

3) причинним зв'язком між зазначеним діянням та його наслідками.

**Суб'єктивна сторона** кримінального правопорушення – прямий або непрямий умисел.

**Суб'єкт** кримінального правопорушення – спеціальний: лише представник державної влади, місцевого самоврядування або інша службова особа публічного права.

# Ст. 365 КК «Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу»

**Об'єктивна сторона** кримінального правопорушення характеризується такими ознаками:

1) діяння, яке

а) здійснюється тільки шляхом активної форми поведінки – дії,

б) зумовлено службовими (владними) повноваженнями суб'єкта і

в) явно виходять за межі цих повноважень;

2) наслідки – істотна шкода або тяжкі наслідки;

3) причинний зв'язок між вчиненим діянням та його наслідками

**Суб'єктивна сторона** кримінального правопорушення – прямий або непрямий умисел.

**Суб'єкт** кримінального правопорушення – спеціальний: лише така службова особа публічного права, яка є працівником правоохоронного органу.

# Ст. 368 КК «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди»

**Предмет кримінального правопорушення** – неправомірна вигода.

**Об'єктивна сторона** кримінального правопорушення характеризується активною поведінкою особи – діями, які альтернативно перелічені в ч. 1 ст. 368 КК і можуть виражатися у будь-якій з таких форм, як:

- прийняття службовою особою пропозиції щодо надання їй або третій особі неправомірної вигоди;
- прийняття службовою особою обіцянки щодо надання їй або третій особі неправомірної вигоди;
- одержання неправомірної вигоди;
- прохання надати неправомірну вигоду.

**Суб'єктивна сторона** кримінального правопорушення – прямий умисел, мета – одержання неправомірної вигоди.

**Суб'єкт** кримінального правопорушення – спеціальний: лише службова особа публічного права.



# Статті 368 та 369 ККУ встановлюють відповідальність за:

- ❑ прийняття пропозиції та обіцянки, отримання неправомірної вигоди
- ❑ пропозицію, обіцянку та надання неправомірної вигоди

Якщо особа пропонує, обіцяє та надає неправомірну вигоду, такі дії кваліфікуються за статтею 369 ККУ.

Якщо службова особа отримає неправомірну вигоду або, навіть, прийняла пропозицію або обіцянку отримати таку вигоду, але реально ще нічого не отримала – це стаття 368 ККУ.

Будь-яка особа, яка пропонує неправомірну вигоду або просто обіцяє її надати, підлягає кримінальній відповідальності.

При цьому кримінальна відповідальність службової особи настає за прийняття як неправомірної вигоди, так і за прийняття лише пропозиції чи обіцянки такої вигоди.

**ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!**